

Çingiz evə gələndə məzuniyyət götürmüşdü. Məzuniyyət bitən kimi Kifayəti də götürüb Naxçıvana qayıtdı. Çox xoşbəxt və mehriban idilər. İldə bir dəfə kəndə gəlirdilər. Elgiz dünyaya gələndə bir müddət kənddə - evimizdə qaldılar. Sonra yenə Naxçıvana qayıtdılar. Uşağdan ayrı qala bilmədiyimdən, yanlarına getdim. Dövlət onlara yaxşı şəraiti olan ev vermişdi.



#### IV yazı

##### (Əvvəli ötən sayımızda)

...Çingiz hər dəfə evə gələndə birinci məni soruşardı. Mənə "anam-bacım", - deyib, boyu bərabəri göyə qaldırardı. Dərdi-səri mən idim. Mən övladlarıma çox bağlı idim. Onlarla nəfəs alırdım.

Cavid də, Çingiz də öz işlərini özləri həll etməyi bacarsalar da, onlara nə qədər əminliyim olsa da, yenə ana olaraq içimdə narahatlıq vardı.

Özümə ad günü keçirməyi sevməzdim. 2020-ci il sentyabrın 5-də 50 yaşım tamam oldu. Cavidlə Çingiz mənə ad günü sürprizi etmək istəyirdilər. Həmin gün Cavid evə gələ bilmədi. Çingiz gəlib həmişəki kimi məni qucaqlayıb təbrik etdi. Tort kəsdik, şəkil çəkirdik.

Bilmədim bu mənim birinci və sonuncu ad günüm olacaq.

22 gündən sonra 44 günlük müharibə başladı. Müharibənin başladığını Caviddən eşitdim, Qələbə xəbərini Çingizdən eşitmək istəyirdim.

Çingiz sentyabrın 30-da zəng edəndə uşaqlarını, atasını mənə tapşırırdı: "Möhkəm olun, 10-15 günlük müharibədən sonra tarixi Qələbəmiz olacaq". Sonra yoldaşı Kifayətlə danışırdı. İkimizlə danışımağı məni şübhəyə saldı.

Düşündüyüm pis şeylərdən uzaqlaşmaq istəyirdim. Axi, Çingiz həmişə "göydə qartal, yerdə şirəm", - deyirdi. Sonra əlaqə saxlamaq istədim. İnternet kəsildi, danışa bilmədik. Orduya yardım aparandan onları soruşurdum. Həmin gün elə bil məni qara basdırmışdılar. Çox üşüyürdüm. Gözümün qarşısına elə şeylər gəlirdi ki, onları dilə gətirmək mümkün deyildi. Qohum-qonşu gəlib halımı soruşurdu. Heç cür rahatlıq tapa bilmirdim.

O günlər nələr yaşadığımı zı bir Allah bilir. Xəbərsizlik adamı üzən şeydi. Müharibədə hər anın ölüm ola biləcəyini bilib-bilə bütün günü gözün

yolda, qulağın səsdədi. Hamıdan xəbər gözləyirsən. Televiziyadan, radiodan... Hər yoldan ötəndən, küləyin sənsindən...

Hər qapı açılında gözünü gələnin üzünə dikirsən: bəlkə nəse eşidib...

Ən qorxduğun qəfil zəngdir. Gözləmədiyən, səni diksindirən zəng. Birdən bəd xəbər olar, deyər.

Axtarışda olduğundan qarşılaşdığın hər kəsdən birinci özününkünü soruşursan: "Gördünmü, nə eşitmisən?" İcini deşən suallar yeyir səni. Nəticəsiz axtarışların əzabı ağır olur. Çox ağır...

İlhamla xəstəxanaları, morqları gəzirdik. Heç yerdə Çingizə oxşar kimsəni tapmadıq. Bir gün eşitdik ki, Füzulidə morqda çoxlu şəhid var. Ora yollandıq. Yolda sürücü tanıdığı bir adamdan Çingizi soruşdu. Danışqlarından anladım ki, Ömər postu istiqamətində gedən ağır döyüşlərdə bizimkiləri minamyotla vurublar. Maşının qapısını açıb özümü bayıra atmaq istəyəndə İlham qolumdan yapışdı. Hər kəs şokda idi. Hamı maşından düşdü. Yaxınlıqda məşə kimi yer vardı. "Çingiz", "Cavid", - deyər qışqırırdım. Həmin anda elə bilirdim yanımdadılar. "Sakit ol, biz burdayıq", - deyirlər. Kor-peşiman evə qayıtdıq. Həmin gecə yata bilmədim. Çingizin səsi ilə pıçiltı eşidirdim: "Mama, bizi peyğəmbərimiz qurtardı. Yüz il də qalsa, bizi heç kim tapa bilməzdi". Tez gözümü açdım, heç kim yox idi.

Beləcə, özümüzü aldada aldada Cavidin qırxına çatdıq, amma Çingizdən hələ də bir xəbər yoxdur. Səhər tezdən axşam saat 10-a kimi gözüm qapıda qalırdı. Ya rəbbim, birdən hərbi Komissarlıqdan kimsə mənə şəhid xəbəri gətirər. Gətirməsin...

İlhamla məni Şəmkirə DHT analizinə çağırırdılar. Heç nə başa düşmədim. Əlaqə saxlamaq üçün nömrə verdilər. Sonra başa düşüb tez-tez

# Şəhid qardaşlar

Birinci və sonuncu ad günü qeyd edilən ana...

əlaqə saxladım. 2020-ci ilin dekabrında itkin düşənlərin siyahısında adı olanların tapılan meyidlərini üçrəngli bayraqa büküb gətirirdilər.

Nəhayət, 78 gündən sonra Cavidimi qarşıladığım kimi Çingizimi də qarşıladım. Hamıdan xahiş elədim ki, mənə də onların yanında məzar qazınsınlar. Mənim üçün həyat dayanmışdı. Böyütdüyüm iki oğul Vətən uğrunda şəhid oldu. Mən onlar üçün özümü şəhid vermək istədim. İntihar etdim, lakin alınmadı. Şəhidlərimə qovuşa bilmədim. Həkimlərin səyi nəticəsində həyata qayıtdım. Ömrümün axırına kimi mənə həyat yoxdur. Buna baxmayaraq "Vətən sağ olsun!" - dedim. Özləri qayıtmasalar da, işğal altında olan torpaqlarımızı qaytardılar. Gələcək nəsillərimiz müharibə görməsin, şəhid verməsin. Mənim yaşadığımı heç bir ana yaşamaz. Övladsız qaldım, Vətənsiz qalmadım. Məni yaşadınların biri də budur.

O anları heç nə ilə əvəz eləmək olmur. Hətta onu danışmaq belə çox çətindi.

**Müharibə qadınlara və kişilərə eyni dərəcədə təsir göstərir. Lakin bəzilərinin qanını, bəzilərinin isə göz yaşlarını alır...**

**Tekkerey Uilyam**

Yeddi gün heç nə yemədim, su da içmədim. Yaralının suya ehtiyacı olsa da. Cavidin, Çingizin yanında ola bilmədim, yaralarını sarıyıb, son sözlərini eşitmədim. Tabutu açıb onların soyuq üzünü görmədiyim üçün özümü günahkar ana sayıram. Açımaq istədim, qoymadılar. Gördüyüm kimi gözümde, qəlbimdə qaldılar.

Çingizin komandiri deyirdi ki, Çingiz Cavidin şəhid olmasını bilirdi. Lakin Çingizi dəfndə iştirak etmək üçün evə göndərə bilmədim. "Vətən sağ olsun! Mən Qələbəylə evə dönməliyəm. Şəhidlərin və qardaşımın qanı yerə qalmamalıdır", - dedi. Mən bilirdim ki, qardaşının şəhid olmasını bilsə də, o geri dönməz. İçində düşməne nifrət hissi sonsuz olan Çingiz döyüşə böyük əzmlə atıldı.

Murovda çətin döyüşlər gedirdi. Həm dağlıq ərazi olduğuna, həm də relyefinə görə. Düşmənin qurduğu pusuqunu Çingiz təkbaşına darmadağın

etdi.

2020-ci ilin oktyabr ayının 4-ü, qardaşı Cavid torpağa tapşırılan gün Çingizin son döyüşü olub. Murov dağı istiqamətində gedən ağır döyüşdə düşmənin alınmaz qala hesab etdiyi "Ömər" postunu aldıqdan sonra Çingiz 18 nəfərlik komanda heyəti ilə birlikdə düşmənin mermiləri nəticəsində şəhidlik məqamına ucalıb. Uzun axtarışlar nəticəsində məlum olub ki, ermənilər Çingizlə birlikdə 18 şəhidi üç metr dərinliyində quyuda basdırıblar. 78 gündən sonra 18 döyüşçümüzün-şəhidimizin cəsədləri tapılaraq DHT analizinə verildikdən sonra ailələrinə təhvil verilib.

Şükürlər, indi onların məzarını ziyarət edə bilirik.

Mənim qəhrəman övladları Qələbə müjdesini görmədilər, onu yaşamadılar. Qələbəni onlara məzarları üstündə bu sözlərlə çatdırdım: "Ananın torpağını işğalda gördünüz. Silaha sarılıb dağlara qalxdınız. Qələbə çaldınız, Qələbənin mübarək olsun. Şəhid adını uca, məqamınız mübarək olsun!"

Övlad ağrıları ən tez duyan analardı. Onlar nə qədər böyüsələr də ana onların ağrıları öz içində çəkir. Ana qəlbi övladın hiss və duyğu mənbəyidir.

Təklənib, məhlənin bir küncündən oturub evə baxıram, sanki ev bomboşdur, heç kim yoxdur. Divarlar göz yaş axıdır, hər yer ağlayır. Yenə ümidimi üzümürəm, nə vaxtsa, qapını döyüb: "Mama, biz geldik, narahat olma", - deyirlər. Onlarla tez-tez danışırım, məni sakitləşdirirlər: "Mama, biz uşaqları sizə əmanət etmişik, axı!"

Təsəllim onların uşaqları və adlarıdır. Başımız uca, ürəyimiz nisgillidir. 44 gündə iki oğul şəhid vermək çox çətindi".

Ana ağrısı, ana yanğısı adamı dilə gətirir:

Qələbə yolçuları  
Şəhid Cavid və Çingiz qardaşlarının anası Faya xanımından  
*Bir sükutda iki qəm,  
Qəminə qurban olum.  
Gözüm qarası şəhid,  
Cəminə qurban olum.*

*Hər gün məni yoxlayan,  
Daha məni yoxlamır.  
Alıb məni qoynuna,  
Öpüb, daha qoxlamır.*

*Boş qalıb solum-sağım,  
Üşüyür yanaqlarım.  
Hara uçub getdiniz,  
Siz, qoşa qanadlarım?*

*Həsret qaldığım baxış,  
Daşlardan baxır mənə.  
Arzuma qovuşaram,  
Kaş birçə kərə dinə.*

*Çin oldu istəyiniz,  
Sona yetdi arzular.  
Siz, ey Vətən sevdalım,  
Qələbəyə yolçular.*

Çingiz İlham oğlu Məmmədov 18 dekabr 2020-ci il tarixində Şəmkir rayonunun Yeniabad kəndində, qardaşının yanında dəfn olunub.

Şəhidimizin böyük izdihamla keçirilən dəfnində Müdafiə Nazirliyi, Səfərbərlik və Hərbi Xidmətə Çağırış üzrə Dövlət Xidməti, hərbi hissənin nümayəndələri, Şəmkir Rayon İcra Hakimiyyətinin rəhbərliyi, rayon ictimaiyyəti, kənd sakinləri iştirak edib. İgid, vətənpərvər, qəhrəman övladın valideynlərə minnətdarlıq edilib.

Şəhidlərimizin ruhuna dualar oxunub.

Azərbaycanın ərazi bütövlüyünün təmin edilməsi uğrunda döyüş əməliyyatlarında hərbi hissə qarşısında qoyulmuş tapşırıqların icrası zamanı vəzifə borcunu şərəflə yerinə yetirdiyinə görə gizir Çingiz İlham oğlu Məmmədov ölümündən sonra Azərbaycan Prezidenti İlham Əliyevin 24.06.2021-ci il tarixli Sərəncamına əsasən "Vətən uğrunda", "Kəlbəcərin azad olunmasına görə" və 3-cü dərəcəli "Rəşadət" ordeni ilə təltif edildi.

Sən Vətən üçün şəhadətə qovuşdun.

Ucaltmaq istədiyən bayraq qədər ucaldın.

Bu sevginin ən yüksək məqamıdır.

Şəhidlər ölümü ilə ucalır.

Torpaq qanla suvarıldıqca Vətən olur. Müqəddəsleşir.

Sən şəhidliyinlə insanlığın, vətəndaşlığın ucala biləcəyi zirvəsən.

Sən tarix yazdın. Tarix səninlə yazılacaq.

İki qardaş, iki oxşar tale... Bir ailənin iki övladı. Vətəni canından çox sevən iki igid döyüşçü, iki şəhid! İki Qəhrəman!

Bu iki qəhrəmanı böyüdən, onlara vətən sevgisi verən, mərd, qürurlu olmağı öyrədən: İlham ata, Faya ana!

(ardı var)

**Rəfai TAGİZADƏ**